

זכרון מבעד לעדשה
חוברת רכזים תשע"ט

יד ושם
רשות הזיכרון לשואה ולגבורה

אודות אורטוב – ערכים, מנהיגות וקהילה

רשת אורט ישראל חרטת על דגלה שני נושאים מרכזיים המובילים את העשייה בכל אחד מבתי הספר – חינוך לתחומי המדע והטכנולוגיה, וחינוך לערכים. החינוך לערכים נתפס כבעל חשיבות עליונה, ולכן משולב בעשייה החינוכית והחברתית של כל בתי הספר ברשת.

על ניהול והטמעת הנושא הערכי בבתי הספר אמונה מחלקת אורטוב, אשר מספקת הדרכה, מידע ומשאבים, המאפשרים הטמעת ערכים בתכניות המשלבות פדגוגיה, פעילות חווייתית ומנהיגות תלמידים. העשייה הערכית מוטמעת בכל רמות החינוך, כשהתכניות מותאמות למגוון בני הנוער.

תפקידים נוספים של מחלקת אורטוב -

- עידוד בתי הספר לפתח ולקדם יוזמות בית ספריות שמותאמות לצרכי הקהילה המקומית, על מנת לקדם את התחום הערכי-חברתי.
- הפעלת תכנים המקדמים את ערכי הליבה של מדינת ישראל ומתקיימים במספר רב של בתי ספר ברשת, באופן שמאפשר הן מעורבות חברתית מקומית, והן שיתופי פעולה כלל ארציים. מנהיגות התלמידים הבית ספרית והרשתית משולבת ושותפה ביוזמה ובהובלה.
- קידום של הנושאים הבאים : אקלים חינוכי מיטבי, טיולים בסגנון אחר, הכנה לקראת שירות משמעותי בצה"ל, טיפוח הסביבה הלימודית ואומנויות הבמה.
- דגש מרכזי מושם בעבודת מחלקת אורטוב על קידום ופיתוח מנהיגות נוער. זו, באה לידי ביטוי בבניית שדרה של בני נוער מובילים אשר חלקם מעורבים ביזמות, תכנון והובלה של תכניות ערכיות ; אחרים מדריכים, ומלווים את חבריהם בביצוע תכניות אלו ; ובני נוער נוספים ממשיכים למסלול של התנדבות במסגרת שנת שירות / גרעין נח"ל / שירות לאומי. בין קבוצות בני הנוער הללו מתנהל דיאלוג של חניכה, העצמה, ולמידת עמיתים.

מנהלת המחלקה – דפנה אלון

רכזת התכנית – נטע פאר

וצוות אורטוב

ביה"ס הבין-לאומי להוראת השואה, יד ושם

בית הספר הבין-לאומי להוראת השואה הוא היחיד מסוגו בעולם. תפיסתו של בית-הספר גורסת שיש לראות את השואה לא רק כאירוע היסטורי אדיר ממדים אלא כאירוע היסטורי בעל משמעות חינוכית שיש חובה ללומדו ולהורותו ככזה. עיקר פעילותו של בית הספר מתמקדת בהוראת השואה והנחלת זכרה, הן על-ידי הדרכות וסדנאות פרונטליות לתלמידים, מורים ומחנכים, והן על-ידי מתן כלים פדגוגיים מגוונים למורים ולמחנכים מהארץ ומחו"ל. מטרות אלה מושגות באמצעות מגוון פעילויות אותן מקיים בית-הספר. פרויקט "זיכרון מבעד לעדשה" הנו פרויקט ייחודי הנעשה בשיתוף בית הספר הבין-לאומי להוראת השואה ורשת אורט ישראל מזה 5 שנים. בפרויקט זה המשותף לתלמידים וניצולי שואה החיים באותה הקהילה, בעבודת תיעוד וצילום של הניצולים, מביאים התלמידים את קולם של הניצולים ובכך לוקחים חלק בעיצוב זיכרון השואה במאה 21.

אנו מאחלים מסע מרתק ומרגש לתלמידים המשתתפים השנה בפרויקט !
מירי בר.

זיכרון מבעד לעדשה - פרויקט משותף ל"יד ושם" ו"רשת אורט"

פרויקט המחבר את בני הנוער לנושא זיכרון השואה באמצעים אומנותיים ועכשוויים. יעשה שילוב בין העמקת הידע בנושא השואה לבין ביטוי יצירתי ואומנותי של הדברים באמצעות הצילום. יעשה חיבור בין בני הנוער, המשתתפים בפרויקט, לבין ניצולי שואה, שמשתתפים בפרויקט "מחברים". בני הנוער יראיינו, יתעדו ויצלמו ניצולים אלו ויצגו את תמונותיהם בתערוכה, שתוצג ביד ושם ביום הזיכרון לשואה ולגבורה.
המשתתפים
בתי ספר מרשת אורט שיבחרו להעמיק ידיעותיהם בנושא השואה ולהוסיף ביטוי יצירתי באמצעות צילום אומנותי.

מהלך התכנית:

התכנית מורכבת משני תהליכים מקבילים של לימוד. הראשון - לימוד נושא השואה על היבטיו השונים בימי עיון, שייערכו ביד ושם, ובאופן מקוון (אינטרנט), והשני - למידת תחום הצילום על ידי אנשי מקצוע.

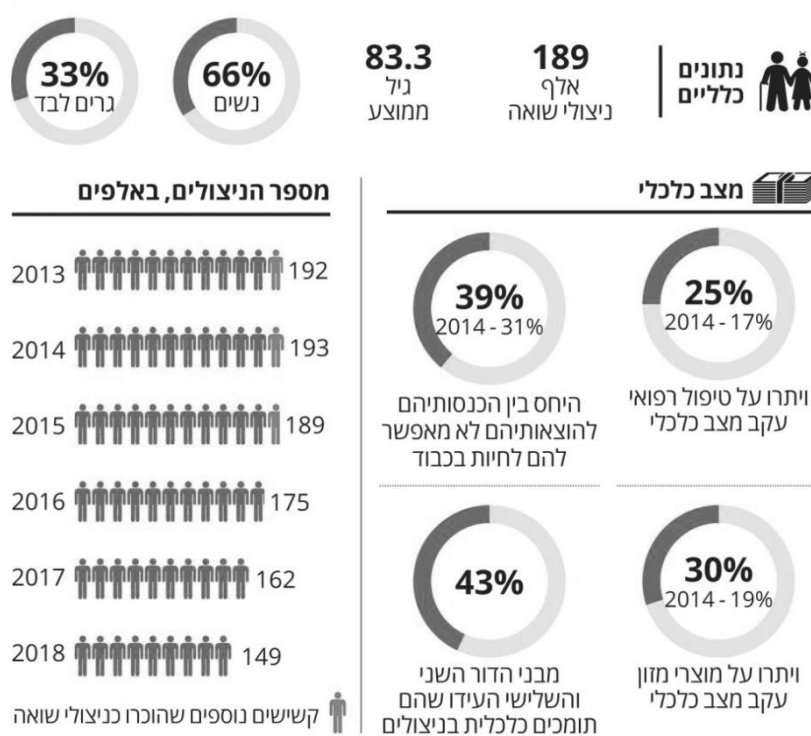
במקביל לתהליך הלימודי ייפגשו בני הנוער עם ניצולי שואה שמלווים על ידי בתי הספר בפרויקטים קיימים כמו "מחברים". התלמידים יצלמו את ניצולי השואה ויראיינו אותם סביב סוגיית השחרור והחזרה לחיים בתום המלחמה. הצילומים והעדויות יוצגו בשבוע יום הזיכרון לשואה ולגבורה, בתערוכה בכיכר המשפחה ביד ושם. התערוכה תארח את אלפי בני נוער, חיילים ותיירים, שמגיעים מידי שנה ביום הזיכרון לשואה ליד ושם. התלמידים, שיצרו את התערוכה יעמדו במקום וידריכו את המבקרים. בנוסף תוצג התערוכה באמצעים וירטואליים באתרי אורט ויד ושם.

הפרויקט יתחיל בסוף אוקטובר וימשך עד תחילת מאי (יום הזיכרון לשואה). במהלכו יתקיימו ימי עיון ביד ושם, שיכללו העמקת הידע בנושא השואה וסדנא מקצועית לתיעוד וצילום.

הפרויקט ילווה על ידי מנחה מטעם יד ושם וצוות אורטוב.

מבט כללי על ניצולי השואה בישראל

יותר מ-70 שנה לאחר תום מלחמת העולם השנייה, אוכלוסיית ניצולי השואה החיה בישראל מונה כ-158,000 איש וכן כ-56,000 איש שהממשלה הכירה בהם כנפגעי התנכלויות אנטישמיות וגזעניות בתקופת מלחמת העולם השנייה. כמידי שנה נפטרים כ-12,000 ניצולים. אוכלוסייה זו, שהיא חלק ממרקם החיים הישראלי, מגוונת וכוללת עולים ותיקים וחדשים. ניצולים רבים היו שותפים בהקמת המדינה, חלקם אף ממובילי המשק וההנהגה.

לצד התקומה האישית והלאומית, הניצולים נושאים בזיכרונם את מאורעות העבר, המשפיעים עליהם בדרכים שונות. חלק מהם סובלים ממחלות ייחודיות, חלקם חיים בבדידות וללא תמיכה משפחתית, חלקם נזקקים לסיוע נפשי, חלקם חיים בתנאי דיור שאינם תואמים את צורכיהם וחלקם סובלים מקשיי קיום בסיסיים. כאמור, קושי מרכזי שעמו מתמודדים רבים מהניצולים הינו תחושת בדידות, ועייב למענה בתחום חברתי חשיבות מכרעת.

מקור: דו"ח הקרן לרווחה לנפגעי השואה בישראל לשנת 2015

בשנים האחרונות, אוכלוסיות חדשות של

ניצולי שואה מוכרות על-ידי מדינת ישראל וועדת התביעות, כגון ניצולים יוצאי ברית המועצות וצפון אפריקה. כמו כן, הכירה המדינה גם בניצולי שואה תחת 'חוק העוברים'. כלומר, ניצולים אשר היו ברחם אימם בזמן השואה.

בכל יום שואה אנו נחשפים לנתונים הכואבים והקשים על מצבם של ניצולי השואה. ניצולי השואה סובלים מבעיות רפואיות, פיזיות, בריאותיות ונפשיות שהן תוצר ישיר של השואה. בעיות אלו מלוות את הניצולים במהלך כל חייהם, פוגעות בשלוותם ומתגברות עם השנים. בכל שנה לקראת יום השנה, אנו שומעים על אנשים ברחבי הארץ שמחליטים לפעול במטרה לשנות את המצב: להתנדב, לעזור ולתרום. עם זאת, תפקידנו הוא להפיג את בדידותם במהלך כל השנה ולהנעים את הזמן שעוד נותר להם. לא לתת לזכר השואה וסיפורם האישי להישכח! אתם - רכזים, מנהלים ותלמידים יקרים, אלו שעושים את השינוי יום-יום. אלו, שלא שוכחים גם בשאר ימי השנה את כל אותם ניצולים.

כ-50% מניצולי השואה מאמינים שהדורות הבאים לא יזכרו את השואה כאשר לא יהיו יותר ניצולים!

תכנית עבודה שנתית תשע"ט

ינואר	דצמבר	נובמבר	אוקטובר	ספטמבר
27.1 יום שיא השואה הבינלאומי מפגשי הכשרה בצילום בסמארטפון שאלון משוב אמצע לתלמידים	הכנה לראיון עם ניצול ביקור תלמידים ביד ושם והכשרה מפגש קבוצתי: כלים ומיומנויות לשמירת סיפורים	מפגש קבוצתי: מתן כלים ומיומנויות לתלמיד עולם של הניצולים	שיבוצי זוגות - תלמידים וניצולים 23.10 כנס רכזים ארצי מפגש קבוצתי חיזוק תחושת סיירת	גיוס קבוצת הרכזים והתלמידים
יוני	מאי	אפריל	מרץ	פברואר
	יום השואה 2.5 ביקור בתערוכה שאלון משוב לתלמידים	הפקת התערוכה	ישיבת אמצע של המורים 15.3 דד ליין להכנת חומרים 28.3 תאריך אחרון לקבלת התמונות לצורך הפקת התערוכה	צילומי שורדים והכנת הסיפורים

בעקבות רוח האדם בשואה

במציאות הקיום בתקופת השואה, מציאות בה המשטר הנאצי ביקש לפרק את מסגרות החיים היהודיות, קהילתיות ומשפחתיות, בין השאר ע"י חיסול הרוח והתרבות היהודית, ובסופו של דבר ע"י חיסול הקיום הפיזי, מצאו את עצמם היהודים נעים במתח בין שימור לפירוק. במקום בו התקיימו החיים והמוות זה לצד זה התרכזו רבים מדרך הטבע במאמץ להישרדות גופנית. אך היו גם כאלה שהפגינו תעצומות נפש מעוררות השתאות. בדבקות בחיוניות החיים ובניסיון לשמר חיים המבוססים על ערכים מוסריים ועל חיי רוח של חברה מתוקנת.

ניתן להביא דוגמא לסיפור הצלה של חסיד אומות עולם. למשל סיפורו של יאן ז'בינסקי- מנהל גן החיות בוורשה. המדבר על מוסריות /אנושיות האדם גם בצוק העתים.

▪ יאן ואנטונינה ז'בינסקי (Jan and Antonina Zabinski)

דוגמה לביטוי של רוח האדם המחזק ומשמר את הזהות התרבותית/לאומית דרך יצירת אומנות של הצייר קרול דויטש.

והגדת לבתך – התנ"ך המאויר של קרול דויטש

סיכום- דוניה רוזן – צוואה רוחנית

דוניה רוזן על צוואתה הרוחנית Yad Vashem -

העלאת סיפורים למאגר סיפורי מורשת בבית התפוצות

מאגר סיפורי מורשת מאפשר לנו לשמר ולתעד את סיפורי המורשת וההיסטוריה של האזרחים הוותיקים, סיפורים "שלא כתובים בספרי ההיסטוריה". מדובר בתיעוד חוויתי ומרגש של אירועים בחיינו שיישארו כמזכרת לדורות הבאים.

כדי לפרסם את הסיפור שלכם במאגר הסיפורים הלאומי של בית התפוצות, עליכם למלא את הפרטים שלכם ואת הסיפור בעמודים הבאים. הסיפור יתפרסם ב**מאגר סיפורי מורשת** של בית התפוצות ותכנית הקשר הרב דורי, בכתובת: www.ravdori.co.il.

1. פרטי התלמיד המתעד את הסיפור

שם ומשפחה:

שם ביה"ס:

יישוב:

קוד: לקבלת בית הספר יש לפנות לרכז הקבוצה או לתכנית הקשר הרב דורי (פרטים בסוף המסמך)

2. פרטי המבוגר המספר

שם:

משפחה (לפני ואחרי נישואין/שינוי):

שנת לידה:

ארץ לידה:

עיר:

שנת עלייה:

3. נושאים מרכזיים בסיפור

בהעלאת הסיפור תתבקשו לסמן עוד שתי מילים לפחות המתארות באופן הטוב ביותר את הנושאים המרכזיים בסיפור.

היסטוריה	עצמאות	מלחמה	עלייה	תחביב
בראות	מקצוע	אהבה	שואה	התנדבות
קהילה	חינוך	ילדים	התיישבות	השכונה שלי
נוף/טבע	שירות צבאי	קיבוץ	יהדות	הנצחה
שם	בית ומשפחה	ספורט	תרבות	הגשמה
חפצים	מעברה	חגים	זהות	חברות

בנוסף, יש לסמן את "רשת אורט" ופרויקט "זכרון מבעד לעדשה".

שימו לב ! יש לבחור משפט מפתח. רצוי לבחור אותו בסוף התיעוד.

כל תמונה חייבת לכלול משפט מרכזי שילווה אותה!!

4. הסיפור

כותרת ראשית (המתארת את הסיפור):

כותרת משנה (נותנת לקורא טעימה מתוכן הסיפור):

סיפור:

רשמו את הסיפור. בתוכן הסיפור הקפידו על ציון פרטים חשובים, כולל שמות של אנשים ומקומות. ככול שתרבו בכל אלה הספור יהיה עשיר ומדויק. בכתיבת הסיפור, ניתן לבחור להתייחס לשלבים שונים בחיי האדם המבוגר, לדוג': ילדות, עליה, הקמת משפחה, שירות צבאי ומקצוע, התנדבות ותרומה לקהילה.

כמו כן, ניתן לבחור סיפור מרכזי אחד שברצונכם לתעד ולכתוב עליו.

הנושאים המרכזיים יכולים להוות בסיס לשאלות הנשאלות במהלך התייעוד.

שימו לב ...

יש לכם אפשרות לעצב את דף הסיפור שלכם. להדגיש מלים מסוימות, לשים כותרות ביניים, להוסיף קישורים לסיפור ולהוסיף תמונות בנוסף ל-2 התמונות המיוצגות של הסיפור.

5. תמונות – תמונה משותפת

העלו לכאן תמונה של שניכם ביחד, המתעד/ת והמבוגר/ת. השתדלו להצטלם כך שאתם מישירים מבט למצלמה. במידה ואין ברשותכם תמונה משותפת תעלו לכאן תמונה של המבוגר המספר.

6. תמונות – תמונה מהעבר של המבוגר המספר

העלו לכאן תמונות מן העבר של המבוגר המספר. השתדלו שהתמונה תהיה קשורה לסיפור שכתבתם.

7. המילון – מושגים שלמדתי מהמבוגר

רשמו מילים או ביטויים מיוחדים שהצעיר למד מהמבוגר: מילים חדשות, מילים בשפה אחרת או "סלנג" מהעבר.

המילה/ הביטוי:

פירוש המילה/הביטוי:

8. ציטוטים:

רשמו פתגם, ניב, ביטוי או ציטוט מיוחד בעל מסר ומשמעות שהצעיר למד מהמבוגר. המשפט יכול גם להילקח מהסיפור עצמו (עד 15 מילים).

סיום

לפני שאתם מעלים את הסיפור קראו אותו שוב, ודאו שלא נפלו שגיאות כתיב או אחרות ושהתמונות שהעליתם נראות טוב.

מילוי טופס זה מהווה אישור לפרסום הסיפור והתמונות. כל הנכנסים למאגר סיפורי המורשת של בית התפוצות יוכלו לקרוא וללמוד מהסיפור שלכם.

תודה על ששיתפתם אותנו בסיפור שלכם!

לכל שאלה ניתן לפנות: 03-7457949, kesher.rav.dori@bh.org.il

הצעה לשאלות ראיון – לאזרח הוותיק המשתתף בתכנית הקשר הרב דורי

• השם

- א. שם פרטי- מה מקור השם, על שם מי מבני המשפחה קראו לך? כינוי נוסף ונימוק -האם יש לך שם חיבה?
- ב. שם משפחה- האם שם המשפחה מקורי? שונה? מתי? האם היית שלם עם השנוי?
- ג. שם משפחה קודם מהו שם משפחתך הקודם? האם יש משמעות לשם משפחתך? ואם כן מהו?

• הלידה ומקום הלידה

- א. היכן נולדת? בארץ או במקום אחר בעולם?
- ב. תאריך לידה? אם אין- האם את/ה מציין את יום ההולדת בדרך כלשהי?
- ג. הערות: דברים מיוחדים בנושא: האם בנקודת זמן מסוימת חווית לידה מחדש?

• המיקום במשפחה

- א. מה המיקום שלך במשפחה הגרעינית שלך? בכור/ בן צעיר וכו'. איך הרגשת כ (בכור, צעיר.. במשפחה)? האם קבלת יחס שונה משאר האחים? כמה אחים ואחיות יש לך? ספרי לי עליהם?

• ילדות

- היכן גדלת? אירוע מיוחד מהילדות שלו שרוצה לספר עליו?
- תאר את הבית (מס' חדרים, ממה עשוי? מס' נפשות בבית) המרחב הציבורי (בית כנסת, מרפאה, צרכנייה וכו'...) חפצי ילדות מיוחדים (מה קבלת? מה הסיפור מאחורי אותו חפץ? מי נתן? האם החפץ קיים והיכן הוא היום?)

• תחביבים ומנהגי ילדות

- א. אילו תחביבים היו לך בילדותך?
- ב. אירועים מיוחדים שזכורים לך מהילדות. מה הרגשת? (חגים, לימודים, משחקים שהיית משחק, מאכלים מיוחדים שאהבת).

• שירי ילדות

- א. אילו שירי ילדות הנך זוכר? מי נהג לשיר שירים אלו? באילו נסיבות?
- ב. האם גם היום הנך נוהג לשיר את השירים? למי? האם זוכר את המילים? (אפשר לחפש)

• משחקים

- משחקים ששיחקת בתקופת ילדותך. עם מי שיחקת? היכן? האם גם היום מכירים את המשחקים?

• לימודים

- א. היכן למדת בגן ילדים? זיכרונות מהגן?
- ב. באיזה בית ספר יסודי למדת? זכרונות מביה"ס
- ג. באיזה תיכון למדת? כמה שנים למדת? היכן? זיכרונות מהתיכון?

• בגרות

- מה האירוע הכי משמח שהנך זוכר מגיל ההתבגרות? מה האירוע הכי עצוב שעברת בגיל זה?

• תפקידים ומקומות עבודה

1. מה היה מקום העבודה הראשון שלך? האם המקצוע שלך נרכש בחו"ל או בארץ?
2. מדוע בחרת דווקא במקצוע זה? האם נהנית מעבודתך?
3. כמה שנים עסקת במקצוע זה? האם מקצוע זה מלווה אותך גם לאחר הפרישה?

• מנהגים ומסורות

- אילו מנהגים מיוחדים יש במשפחתך?
- כיצד חוגג את החגים? מה החגים החביבים עליך? מה הופך אותם לחגים החביבים עליך?
- אילו מנהגים מיוחדים משפחתך נוהגת בחגים?
- האם אתה בן אדם מאמין?

• אירועים מיוחדים

- אילו אירועים מכוננים היו בחייך?

• עלייה לארץ

1. האם נולדת בארץ? אם לא, היכן נולדת? באיזו שנה עלית?
2. בן כמה היית? האם עלית לבד/משפחה? כיצד השפיע גיל העלייה שלך על הקליטה בארץ?
3. לאן הגעתם עם העליה לארץ? מה הביא אותך לעלות לארץ?
4. עם מי עלית לארץ? האם אתם בחרתם במקום המגורים או שנבחר עבורכם?

• צבא ומלחמות

1. היכן שרתת בצבא? האם תרצה לשתף בחוויה או חוויות מתקופת שירותך הצבאי?
2. אילו מלחמות חווית בתור ילד? בתור בוגר? האם השתתפת באחת המלחמות? ספר על המלחמה...
3. איך היא השפיעה עליך? ספר על האווירה שהייתה באותה תקופה בארץ (לפני ואחרי), רגשות.

• פעילויות מיוחדות

1. האם יצאת לחו"ל? אם כן ציין כמה מדינות שביקרת? והאם הביקור היה לנופש או ביקור לקרובי משפחה?
2. מהם תחביביך?
3. איזו פעילות אתגרה אותך והותירה את חותמה עליך?
4. האם מלאת תפקידים ציבוריים? האם פעלת בשרות המדינה בארץ או בחו"ל?

• הקמת משפחה

1. היכן וכיצד הכרת את אשתך/בעלך?
2. באיזו שנה התחתנת? בן כמה היית? איפה היתה החתונה? האם היתה מסיבה טרום חתונה?
3. האם יש תמונות מהחתונה?
4. בני כמה הייתם כשנולדו הילדים?

• חפץ / תמונה

- ספר לי על חפץ שעובר במשפחה. למי היה שייך החפץ? למה הוא שימש? אלו זכרונות יש לך ממנו?
- ספר לי על התמונה. מי מופיע בתמונה? מתי היא צולמה? איפה? אילו זכרונות יש לך מאותו מקום? מאותם אנשים?

• לימודים ועיסוקים

1. מה העיסוק הראשי?
2. מה השכלתך? אם לא מה היה הגורם לאי המשכת לימודים?
3. האם העיסוק שלך היום הוא זה שתכננת כשהיית צעיר?
4. מה היית רוצה ללמוד היום? ובעתיד?
5. האם ילדיך ונכדיך חיים בארץ? אם לא, היכן הם גרים? מה תחושותיך בנושא?
6. האם אתה יכול לומר לנו מניסיוןך על חשיבות הלימודים בחיים?

• ילדים / נכדים / נינים...

- כמה בנים ובנות יש לך? וכמה נכדים? מה תדירות ביקור הילדים והנכדים אצלך? ועוד...

• מנהגים היום

- תאר את סדר היום שלך לאחר היציאה לגמלאות? האם אימצת לך מנהגים חדשים לאחרונה? לאחר.

סדנה לצילום אומנותי בסמארטפון – בהנחיית ירון בן חורין
טיפים לצילום פורטרטים (דיוקן)

1	פוקוס\חדות\מיקוד	לפני כל צילום לחצו על המסך היכן שנמצא נושא הצילום בכדי לקבל תמונה חדה ולקבוע חשיפה נכונה.
2	מסגרת התמונה	שימו לב לכל מה שנמצא במסגרת התמונה – כל האלמנטים במסגרת התמונה צריכים להחמיא לנושא הצילום, במיוחד הרקע.
3	זוויות	מצאו זוויות מעניינות, לרוב לא מגובה העיניים. השתמשו בזווית כדי לייצר נקודת מבט חדשה ומעניינת.
4	מיקום	הכל נראה קטן בסמארטפון – תנסו להתקרב לנושא הצילום כמה שיותר.
5	אור וחשיפה	למלצמה קשה לעבד ניגוד בין אור לצל, נסו לצלם בתנאי אור שווים, כשמקור האור בגב שלכם ולא ממול.
6	קומפוזיציה	שימו לב להעמדה של המצולם, בהתאם לסביבה או חפצים, נסו למקם במקומות שונים בתמונה.
7	צלמו הרבה	צלמו כמה תמונות של אותו נושא מזוויות שונות, וקומפוזיציה שונה. אחר כך תוכלו לבחור את התמונה הטובה ביותר.
8	תקשורת	חשוב לדבר עם המצולמים, ליצור אוירה נינוחה, לא להתבייש ולגרום להם להרגיש נוח ברגעי הצילום. הכי חשוב לצלם כשהמצולם מוריד את ההגנות והצילום טבעי.
9	עיבוד התמונה	השימוש באפקטים ובעריכה נועד בכדי להשביח את התמונה או להעניק לה אוירה, ולא בכדי להציל אותה. אל תשתשמו באפקטים או מניפולציה מיותרת של התמונה.
10	נסו כמה שיותר סצינות שונות	יש לכם רק הזדמנות אחת לצלם, נסו לצלם במקומות שונים, עם אור או קומפוזיציה שונים, ולהשיג את המירב ביום הצילום שלכם. לא תהיה הזדמנות נוספת.

www.yaron.com

Facebook: www.facebook.com/sadnaphoto

Instagram: @yaron.b

משימת הצילום: צילום דיוקן (פורטרט)

1. צרו קשר בין המצולם לסביבתו, עיסוקו, או סיפור חייו. תמונה, רהיט, חפץ, קרובי משפחה. מקום מיוחד (אשה, נכד, ילדים, העוזרת)
2. השתמשו בכלים שנלמדו: אור וצל, קומפוזיציה, זווית, הפעלה של המצולם.
3. שימו לב לרקע – אל תתבישו להעמיד את המצולם במקום שאתם תבחרו
4. השתמשו בתאורה טבעית או מלאכותית בכדי ליצור אוירה מיוחדת בתמונה וכדי לוודא שיש מספיק אור לצילום איכותי.
5. צלמו יותר מתמונה אחת של אותו נושא – צלמו מכמה מיקומים וזוויות שונות את אותו נושא.
6. היו יציבים וודאו שהתמונה בפוקוס, ע"י לחיצה על המסך לפני הצילום

דוגמא להגשת טבלת צילום

	שם מלא	אפרים שמולביץ
	שנת לידה	1934
	מקום לידה	רומניה
	משפט	"למרות כל הקשיים והמכשולים, עלינו לארץ, התגייסנו והקמנו מדינה משלנו"
	שם התלמידים המצלמים	רומי לרנר, סתיו אלקסלסי
	שם בית הספר	אורט אורנית
	שם מלא	צבי צורי
	שנת לידה	1936
	מקום לידה	בודפשט הונגריה
	משפט	"כשהגעתי לארץ הייתי שמח, כולם כאן היו יהודים, כאן לא יכלו לפגוע בי"
	שם התלמידים המצלמים	רוני פלדמן ואלה אלדר
	שם בית הספר	אורט אורנית
	שם מלא	אבי קלו
	שנת לידה	1943
	מקום לידה	בולגריה
	משפט	"הגענו לארץ מבולגריה, התחלתי ללמוד, התגייסתי לצבא והכי חשוב הקמתי משפחה"
	שם התלמידים המצלמים	נויה יוחנן, יובל אמיר
	שם בית הספר	אורט אורנית

טיפוח מנהיגות נוער בפרויקט

במסגרת "אורטוב" ניתן דגש מיוחד להעצמת בני נוער מתנדבים כמנהיגים בבתי הספר וברשת כולה. בטיפוח מנהיגות הנוער אנו שואפים ליצור רצף מנהיגותי, שיבוא לידי ביטוי בבניית שדרה של בני נוער מובילים. מטרת הצוות הצעיר הינה לסייע לרכז/ת בית הספר לנהל את התכנית, לצד התפתחות וצמיחה אישית של התלמידים עצמם.

רכזים צעירים

מינוי רכז צעיר (ניתן יותר מרכז אחד) שיסייע לרכז הפרויקט בבית הספר בפן האדמיניסטרטיבי של ניהול התכנית. אופי ותפקידי רכז התכנית תלויים בצרכים של הרכז/ת, ומשתנה בין בתי הספר. תפקידים אפשריים לרכז צעיר: מעקב אחר קיום המפגש האישי בבית הניצולים והעברת דיווח לרכז בית הספר על הפעילות.

- איסוף בעיות וקשיים והעברתם לרכז.
- ידוע המשתתפים אודות המפגשים החודשיים וסיוע בתכנונם ובניהולם.
- אחריות על גיבוש הקבוצה וחלוקת תפקידים לפעילויות מיוחדות ולמפגשים הקבוצתיים.
- ניהול קבוצת הוואטס-אפ הקבוצתית.

רכז טכני

תלמידים רבים המתנדבים בתכנית "זיכרון מבעד לעדשה" עברו סדנאות צילום בסיסית בסמארטפון אך מתקשים לעיתים לפתור בעיות שעוללות להיווצר. על מנת לתת מענה לתקלות רכז/ת התכנית יכולים למנות את אחד מחברי צוות מחוברים כתומך טכני. הרכז הטכני יכול לקבל את הכשרתו מירון הצלם אשר יגיע לביה"ס לקיום ההכשרה לעמוד עמו בקשר ולקבל ממנו סיוע ותמיכה בעת הצורך. ייתכן שבמשך השנה יהיו לרכז הטכני פניות מועטות בלבד, אך ישנה חשיבות לכך שבני הנוער יודעים שיש להם כתובת. כמו כן ניתן לבקש מהרכז הטכני לוודא את העברת התמונות בצורה המיטבית לירון או לצלם האחראי על התכנית ולוודא העברת כל הפרטים כולל משפט, שמות הניצולים, תאריך לידה, שמות הצלמים ושם בית הספר.

צוות תיעוד

לתיעוד הפעילויות של התכנית חשיבות רבה הן בעבור המטה ומנהלי הפרויקט, אך לא פחות מכך בעבור התלמידים והניצולים. בעבור התלמידים והניצולים ישנה חשיבות גבוהה המביאה לתחושת סיפוק כאשר הם רואים שהפרויקט שלהם מקבל במה ביד ושם אך לא פחות חשוב מכך, תיעוד התהליך. לרוב קשה לנו גם לתעד וגם לנהל את התכנית ולכן גיוס 2-3 תלמידים ממגמת התקשורת בבית הספר ו/או חובבי צילום יכול להוות שינוי משמעותי. על צוות התיעוד להגיע למפגשי התלמידים בבית הספר, להגיע לביקורי בית בבתי הניצולים (יחד עם המתנדבים כמובן) ולהגיע לאירועי השיא. ניתן להכין תערוכה על התערוכה...

זיכרון מבעד לעדשה – כמקדמת אקלים

ערך	ההיגד	המהות	פרקטיקה ב"זיכרון מבעד לעדשה"
תלמיד	תלמיד	תלמיד	תלמיד
סבלנות, קבלת האחר, הכלה	יחסי קרבה ואכפתיות בין המורים לתלמידים	1. יצירת קשרים אישיים בין הרכז לתלמיד. 2. לראות את נפשו של הילד ולא את התנהגותו. 3. יצירת קשרים בינאישיים מעבר למקצועיות. 4. דיאלוג מכבד. 5. הדדיות בקשר.	הפקת תערוכה
			מפגש רכו-תלמידים מפגשי הכלה.
			עבודה, הכלה וונטילציה לתלמיד.
			סדנת פרגון משולבת לתלמידים ולרכז. כל אחד בתורו אומר מילת פרגון/מילה טובה על כל אחד מהקבוצה כולל על הרכז.
			חיבור התלמידים לצוות הפדגוגי דרך משחק: מתחלקים ל-2 מעגלים: תלמידים ומורים- חיצוני ופנימי. עומדים במעגלים זה מול זה. מאפשרים הכרות קצרה דרך שאילת שאלות. לדוגמה אם לא הייתי מורה מה הייתי? מה אני הכי אוהב בבי"ס? איזה מקצוע אני הכי מחבר? איזה מקצוע לא קיים והייתי רוצה שילמד בבי"ס? לאחר כל תשובה המעגל זז- כך שכל מורה עומד מול תלמיד אחר בכל שאלה. לבנות שאלות על התכנית כגון: מה לדעתך (למורה) מטרת התכנית, איזה פעילות היית ממליץ לעשות בנוסף? עד כמה אתה מכיר את עולם השורדים? מה יכול לסייע לנו בתכנית? סיפור אישי של התלמיד על עשייתו עם השורד.
			חשיפת התכנית לצוותי מורים בשיבות פדגוגיות: הרכז יזמין התלמידים לספר על עשייתם בפני צוות ביי"ס ושאר התלמידים.

ערך	ההיגד	המהות	פרקטיקה ב"זיכרון מבעד לעדשה"
מעורבות ואחריות חברתית	1. מאמצי בייס לעידוד מוטיבציה וסקרנות בין התלמידים 2. מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה	תכנון משותף, חלוקת תפקידים והעצמת תלמידים : ארגון, ייזום מפגשים, העלאת רעיונות, לקיחת אחריות על תחומים מגוונים.	תלמיד - מעורבות קבועה ומשמעותית בהפקת התערוכה - רכז תיעוד לדוג, יקים תערוכת צילומים של העשייה הבית ספרית וגם מתוך ההתנדבות אצל הניצול. ניתן לשלב לצד התמונות סיפור אישי של הניצול+התלמיד - רכז "אחראי שבשטח"- אחראי על פרסום בפייסבוק של הפעילויות, אחראי על יוזמות לפעילויות חדשות ורעיונות למפגשים קבוצתיים. - רכז טכני- אחראי על פתרון בעיות טכניות הקיימות בבית השורד-עם הסמארטפון בלבד. - עדכון חודשי על העשייה בפני שאר התלמידים והרכז. - הצעת יוזמות ורעיונות לקידום/שדרוג התכנית. - מתן הסבר ודוגמה על ניהול זמן יעיל ואחריות אישית כפי שבאה לידי ביטוי בהתנדבות. - בחינת כל הפרטים הנשלחים לקראת הפקת התערוכה. רכז - משוב והערכה לתלמיד על פועלו. - יצירת וחלוקת תפקידים כגון : רכז צעיר, רכז טכני, אחראי צילום ותיעוד, רכז "הקול שבשטח", - לעורר סקרנות ועניין. שיח חודשי מתחדש על תרומתם הגדולה, על נקודת המבט של השורדים, להעשיר מתוך דברים שונים מהשואה כגון : ילדים יצירתיים בשואה, מיעוטים בשואה וכו'. - טיפול מיומנות של שיח פורה ותקשורת בינאישית מכבדת בין כל התלמידים – תוך התמקדות במה שנרצה להעצים אצל כל תלמיד. - למידה חווייתית דרך התנדבות והכרות עם הניצולים.

ערך	ההיגד	המהות	פרקטיקה ב"זיכרון מבעד לעדשה"
הכלה, הקשבה.	יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה.	יצירת אלמנטים המאפשרים קשר ושיח בין התלמידים לעמיתיהם בכיתה תוך מתן דגש אישי של כל תלמיד ע"פ כישוריו, ראיית עולמו, ובחירתו במסגרת שיתוף פעולה ועבודת צוות	תלמיד התלמידים יספרו על תכני התכנית לתלמידי כיתתם שאינם בתכנית, ולשאר ילדי השכבה. רכז עידוד שיח על העשייה, על אתגרים ובעיות העולות מהשטח.
			התלמידים ייצרו שיח מפרגן אחד לשני בפני כל הקבוצה. כל תלמיד ישבח את אחד מחבריו ועוד שניים שבד"כ לא בקשר אתם. הפנמה והשלכה של שיח-לשאל את התלמיד: "מה אני לוקח מהשיח?", "מה למדתי על עצמי?", "מה למדתי על האחר?", "מהו הדבר חידש לי?", "מה אוכל לעשות שונה?"
			הרכז יבקש מכל תלמיד לכתוב מס' חוזקות הקיימות בו. הרכז ישמור את הדף ובסיום השנה יחזיר לתלמיד את הדף תוך שהוא מציין עוד חוזקות שנגלו בפניו(בפני הרכז)
סבלנות, קבלת האחר	מאמצי בייס לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה	חיבור בין בייס לקהילה וגם לקהילה הבית ספרית- יצירת מקום בבייס המספר סיפור המחבר בין אוכלוסיות, בין גילאים ודורות ובין יכולות וכישורים.	שיחות אישיות עם התלמיד וציון חוזקותיו כפי שבאו לידי ביטוי במהלך הפעילות השנתית. אירועי שיא: שילובם של השורדים בפעילויות בייס שונות. הזמנתם לסיור בתערוכה. הקמת "זיכרון בסלון" ושיתוף תלמידי בייס והקהילה.
			פעילויות חוץ בייס עם השורדים. תכנון אירוע פנימי- בית ספרי בנושא של קידום אוכלוסיות שונות דוגמת עולים חדשים וכו'.

תמונות מדברות אקלים

בית הספר נותן במסגרתו מענה לצרכים ייחודיים של כלל התלמידים בתחום הקוגניטיבי, הרגשי, החברתי, המשפחתי והכלכלי.

(סטנדרט מס' 5)

מטרת המתודה: הצפת אלמנטים חיוביים באקלים החינוכי, מחשבה על אלמנטים הזקוקים לשיפור, ולקחת אחריות. המתודה מאפשרת למשתתפים לראות ולהכיר בכך שאספקטים שונים של ההתנהלות הבית ספרית, מסייעים לשיפור האקלים. כמו כן המתודה מאירה צדדים בהתנהלות הבית ספרית שאינם כאלה, ומגייסת את המשתתפים לפעול למען קידום אקלים חיובי במסגרתם.

שימושים אפשריים: על מנת להציף את השיח, העוסק באקלים בתחילת שנה או פעילות, או בכל שלב במהלכה. ניתן למקד את השיח באקלים בית ספרי בכלל, באקלים כיתתי או קבוצתי, ואף בהשפעתו של פרויקט זיכרון מבעד לעדשה לטיוב האקלים.

מהלך הפעילות: מפזרים על הרצפה תמונות שונות מחיי ביה"ס. ניתן לעשות שימוש בתמונות הכלליות (לקוחות מאתר אורטוב), בתמונות גנריות המצויות במארגזים כמו "Points of You", או להדפיס תמונות ספציפיות מחיי ביה"ס המותאמות לקהל היעד ולמסגרת העברת הפעילות.

מבקשים מכל משתתף להרים תמונה, שמייצגת בעיניו פעילות בית ספרית, שמשפיעה על האקלים החינוכי, ולהציג בפני המשתתפים את אופן ההשפעה. למשל - בחירת תמונה של תלמידים יושבים בחדר כיתה יכולה לעורר שיח על מאמצי ביה"ס לדאוג להתנהגות נאותה של תלמידים בכיתה, או להיפך, על הקושי שעולה בביה"ס בכל הנוגע לניהול תקין של שיעור.

חשוב לדאוג לאפשר לכל המשתתפים לקחת חלק בדיון, ולאזן בין דוגמאות, שמעידות על אקלים מיטבי לבין דוגמאות, שמציפות אתגרים בתחום האקלים. במידה ונראה שמרבית המשתתפים פונים לשיח שלילי, יש להגדיר הנחיה מחודשת לאיסוף תמונות, המעידות על עשייה מטייבת אקלים.

לסגירת השיח חשוב לברר עם המשתתפים מהי מידת האחריות שלהם על הדוגמאות שהציפו - עד כמה העשייה שלהם בביה"ס משפיעה על נקודות החוזק שהוצגו, ובאיזו מידה הם אחראים לסייע בשיפור נקודות החולשה. חשוב שכל המשתתפים יבינו שאקלים אינו עשייה חד צדדית, ואינו שייך לצוות ההנהלה בלבד. מומלץ לסיים בסבב בו כל משתתף מצהיר מהו הנושא (הנקודתי והמצומצם) שהוא לוקח עליו אחריות לצורך טיוב האקלים באופן מדי.

האם האקלים הבית ספרי והשיח בין תלמידים לתלמידים ותלמידים למורים משתנה בעקבות פרויקט זיכרון מבעד לעדשה והקשר עם הניצולים?

זיכרון מבעד לעדשה – איך הופכים את הפגישות האישיות למוצלחות ביותר?

חלק מהפעילות מבוסס על פעילות במערכים של הקשר הרב דורי בבית התפוצות

החלק המרכזי של הפרויקט הוא המפגשים האישיים בין התלמידים לבין הניצולים. המעבר ל"מנחה" אינו פשוט עבור כל התלמידים וחשוב, כבר בתחילת השנה, לדבר על ההיערכות לקראת המפגשים ועל המפגשים עצמם.

מהלך הפעילות

- דיון קבוצתי – הכינו רשימה קבוצתית של התכונות או המיומנויות שדרושים ממנחה טוב בפרויקט "מחברים". הרשימה צריכה לכלול את הדברים הבאים, עליהם ניתן מענה במהלך הפעילות במפגש זה ובמהלך השנה –
- מיומנויות הקשבה והדרכה – נרכשות במהלך השנה והן אחת מהמטרות של המפגשים הקבוצתיים.
- היכרות עם עולם הגיל השלישי ומאפייני הלמידה הייחודיים לגיל זה. הכנה מקדימה לקראת כל מפגש.
- היכרות עם מאפייני הלמידה הייחודיים לגיל השלישי – לכולנו עמדות שונות על המאפיינים הייחודיים לגיל השלישי. על התלמידים, הנפגשים עמם באופן קבוע, לעבד את הדעות הללו יחד, לבדוק מה הוא "סטריאוטיפ" ומה נכון לגבי הניצול אותו הם מראיינים ומצלמים, וכיצד זה משפיע עליהם כמנחים שלו בפרויקט.
- חלקו לתלמידים את השאלון המצורף בסוף הפעילות ובקשו מהם למלא אותו באופן אישי. לאחר מכן, חלקו את הקבוצה לקבוצות קטנות בה יעברו התלמידים על השאלונים וידונו על הדומה והשונה בעמדות האישיות שלהם. חלקו לכל קבוצה את כרטיסיית הדיון במליאה, על מנת לעזור להם בדיון.
- חיזרו למליאה, קראו את הקטע הבא –
- כיצד לומדים אנשים מבוגרים? מה מייחד אותם מכל לומד אחר?
אוניברסיטת דרום וילס החדשה, באוסטרליה, פרסמה רשימה בה מפורטים מאפייני הלומדים המבוגרים ומבקשים להתייחס אליהם בהתאם –
- ☒ לומדים מבוגרים הם אנשים בוגרים. לא להתייחס אליהם כ-"ילדים".
- ☒ לומדים מבוגרים הם חסרי סבלנות באשר לכל מה שאיננו קשור ישירות לחומר הנלמד. הם פשוט מעוניינים ללמוד. חשוב למקד את זמן השיעור בתוכן השיעור עצמו ולהפחית ככל האפשר בהסחות דעת.
- ☒ הלומד המבוגר הוא בעל ידע ותובנות אישיות לגבי מה "יעבוד" ומה "לא יעבוד" בכל הנוגע לאופן לימודו. חשוב לשאול ולברר עם הלומד כיצד, מניסיונו האישי, הכי נכון לו ללמוד.
- ☒ הלומד המבוגר מבקש לעשות שימוש בידע ובניסיון שצבר, במהלך הלמידה. לכן, חייבים כל הזמן לתרגל ולתרגל.
- ☒ הלומד המבוגר מונע פנימית ולא על-ידי מניעים חיצוניים כמו תגמול, למשל. לכן, יש לשים לב כי השיעורים רלוונטיים ללומד ומשתפים את עולמו הפנימי.

-דונו במליאה –

- עד כמה המידע בקטע הפתיע אותם או חידש להם?
- כיצד המידע משפיע עליהם כמנחים?
- מה חשוב שיקרה במהלך המפגשים האישיים בעקבות המאפיינים הייחודיים לגיל השלישי?

הידעת? מספר
רב של בני הגיל השלישי נכנס לאינטרנט לא כדי לגלוש, אלא כדי לשחק במשחקים קלאסיים, לא אלימים, מסוג קלפים (ברידג'), דמקה ושח-מט.

אקלים חינוכי מיטבי

בתי הספר של הרשת יהוו חממות חינוכיות בהן התלמידים והצוותים החינוכיים מרגישים שייכים, מעורבים ומאותגרים למיצוי יכולותיהם.

העצמה רגשית ומקצועית של הצוות החינוכי
קידום סובלנות וקבלת האחר
פיתוח אחריות ומעורבות חברתית
יצירת יחסי כבוד ואחריות הדדית בקרב קהילת בית הספר

אורטוב - ערכים, מנהיגות, קהילה [@ortovisrael](https://www.facebook.com/ortovisrael) [@ortovisrael](https://www.instagram.com/ortovisrael)
www.ortov.ort.org.il